Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan
University Health Board

Gwybodaeth i Gleifion

Llawdriniaeth Cataract

Yr Uned Llygaid

Mae eich meddyg wedi diagnosio ac wedi esbonio y gall llawdriniaeth wella eich golwg. Rhoddir yr wybodaeth hon er mwyn eich helpu i wneud penderfyniad ynghylch y llawdriniaeth honno. Cymrwch gymaint o amser ag yr hoffech chi cyn llofnodi'r ffurflen ganiatâd.

Trafodwch y mater gydag unrhyw un yr hoffech a chofiwch ofyn unrhyw gwestiynau sydd gennych i'r meddyg cyn y llawdriniaeth.

Beth yw cataract?

Cataract yw pan fydd lens y llygad yn cymylu. Bydd eich golwg yn niwlog neu'n wan neu efallai eich bod yn profi disgleirdeb.

Beth gellir ei wneud i wella fy ngolwg?

Er y gall sbectol helpu, pan mae'r cataract yn cyrraedd cam penodol, yr unig ffordd o wella eich golwg yw gyda llawdriniaeth.

Pryd dylwn i gael y llawdriniaeth?

Nid oes rhaid i chi aros nes rydych chi'n ddall. Gellir cynnal y llawdriniaeth pan ydych yn teimlo bod yr amhariad yn effeithio ar eich gweithgareddau bob dydd, e.e. darllen, siopa a'ch diddordebau.

Beth fydd yn digwydd wedi'r llawdriniaeth?

Fel arfer, mae'r driniaeth yn cael ei pherfformio fel achos dydd gydag anesthetig lleol. Caiff y llygad a gaiff y driniaeth ei marcio. Ychydig cyn y llawdriniaeth, rhoddir rhywfaint o ddiferion yn eich llygad i wneud cannwyll eich llygad yn fwy. Eir â chi i'r ystafell llawdriniaeth lle gwneir y llawdriniaeth gyda chymorth microsgop.

Gwneir toriad bach yn y llygad a thynnir y cataract ohoni. O dan amgylchiadau arferol, rhoddir lens blastig yn y llygad. Tua 30 munud yw hyd y llawdriniaeth.

Mae hyfforddi gweithwyr iechyd proffesiynol yn hanfodol i ni allu parhau a'n Gwasanaethau Iechyd a gwella'r ansawdd gofal a gewch. Gall eich llawdriniaeth fod yn gyfle pwysig i gynnal hyfforddiant o'r fath o dan oruchwyliaeth ofalus meddyg uwch. Gallwch wrthod cymryd rhan mewn rhaglen feddygol yn hyfforddi myfyriwr heb iddo effeithio'n andwyol ar eich gofal a'ch triniaeth.

Pa welliannau y galla i eu disgwyl?

Mae llawdriniaeth cataract yn ddiogel iawn ac yn effeithiol. Gallwch ddisgwyl y canlynol:-

- 95% o bosibilrwydd y bydd eich golwg yn well
- 90% o bosibilrwydd y bydd eich golwg yn dda (6/12)
- 86% o bosibilrwydd y bydd eich golwg yn rhagorol (6/6)

Gan ddefnyddio sbectols i weld yn bell a/neu agos.

A oes unrhyw broblemau posibl?

Oes, gall problemau ddigwydd fel gydag unrhyw driniaeth. Mae'n rhaid pwysleisio bod llawdriniaeth cataract yn llwyddiannus iawn i ran fwyaf y cleifion. Dyma'r problemau allai godi yn ystod y llawdriniaeth:-

- Gwaedu y tu mewn i'r llygad
- Y capsiwl yn rhwygo
- Y llygad yn colli gel

Os yw'r rhain yn digwydd, mae'n bosibl na fydd modd gosod y mewnblaniad.

Dyma'r problemau allai godi yn ystod y llawdriniaeth:-

- Chwydd
- Glawcoma
- Haint
- Y retina yn chwyddo ac yn dod yn rhydd
- Mewn achosion prin, gall cryfder y lens fod yn rhy gryf neu'n rhy wan
- Y ddelwedd yn amrywio rhwng y ddwy lygad
- Caead uchaf y llygad yn cwympo
- Y cornea yn niwlog
- Alergedd neu sgil-effeithiau i'r feddyginiaeth a ddefnyddir
- Capsiwl y lens yn niwlog

Mae'r cymhlethdodau hyn i gyd yn brin iawn ond gall rhai ddifrodi eich llygad am byth. Dyma pa mor debygol ydy hyn o ddigwydd:-

- 1% - y retina yn dod yn rhydd
- 5% - y retina yn chwyddo
- 1 mewn 1000 o siawns o haint
- 20% - y capsiwl yn niwlog ac angen triniaeth laser

A oes yna broblemau posibl oherwydd anesthetig?

Mae'r anesthetig mae ei angen ar gyfer llawdriniaeth cataract yn ddiogel iawn ond fel gydag unrhyw lawdriniaeth, mae cymhlethdodau'n digwydd weithiau. Mae yna 3

ffordd o ddefnyddio anesthetig yn y llygad. Y tri yw anesthetig cyffredinol, lleol a 'topical'.

Anesthetig cyffredinol yw pan ydych yn cysgu. Er ei fod yn ddiogel, gall cymhlethdodau godi gan gynnwys cleisio a chwyddo yn y man lle gwaed y pigiad, colli cof, strôc, problemau gyda'r galon neu'r frest ac yn anaml iawn, marwolaeth. Dyw'r rhestr hon ddim o bell ffordd yn gyflawn a dylech drafod unrhyw bryderon sydd gennych gyda'r anesthetydd.

Anesthetig lleol yw pan ydych ar ddihun ar gyfer y llawdriniaeth ond mae'r llygad yn cael ei fferru gyda diferion a phigiad. Mae'n rhaid i chi orwedd yn weddol llonydd yn ystod y driniaeth. Gall cymhlethdodau yn sgil yr anesthetig lleol gynnwys cleisio ac yn anaml iawn, nodwydd y pigiad yn rhwygo'r llygad.

Anesthetig topical yw pan leddir teimlad yn y llygad gyda diferion yn unig. Mae'n rhaid i chi orwedd yn llonydd a bydd y llawfeddyg yn gofyn i chi edrych i gyfeiriad penodol yn ystod y llawdriniaeth. Y cymhlethdod mwyaf cyffredin yw ychydig o anesmwythder. Mae'n amhosibl crybwyll pob cymhlethdod all ddigwydd. Fodd bynnag, mae'n rhaid pwysleisio bod cael gwared ar gataract yn ddiogel iawn ac yn llawdriniaeth lwyddiannus. Os hoffech chi gael rhagor o wybodaeth, gofynnwch i'ch meddyg **cyn** y llawdriniaeth.

NODIADAU PERSONOL ___________________________________

____

____

**"Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg/
This document is available in English".**